

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

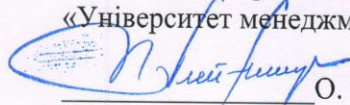
Вченою радою ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

10 вересня 2020 року, протокол № 7

Голова Вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

О. В. Алейнікова

**АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

(БК - дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: без обмежень
Спеціальність: без обмежень
Освітньо-наукова програма: без обмежень

Київ 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент публічного управління» за вільним вибором здобувачів вищої освіти складена відповідно до навчального плану освітньо-професійних/освітньо-наукових програм Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Автор-укладач робочої програми

О.А. Ковтун, к. держ. упр, доцент, доцент кафедри публічного управління і проектного менеджменту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 01 від 09 вересня 2020 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 10 вересня 2020 р.)

© Ковтун О. А., 2020 рік
© ДЗВО «УМО», 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: Без обмежень Спеціальність: Без обмежень Овітньо-професійна/освітньо-наукова програми: Без обмежень	Навчальна дисципліна а вільним вибором здобувача вищої освіти
		Рік підготовки
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) третій (освітньо-науковий)	1
		Семестр
		2
		Лекції
		10
		Практичні заняття
		20
		Самостійна робота
		60
		Індивідуальні завдання
Індивідуальне практичне завдання		
Вид контролю – залік		

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи для заочної форми навчання становить – 33 % : 67 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи професійної компетенції (знань, практичних вмінь та навичок) щодо управління у кризових ситуаціях в публічному секторі, розв'язання складних завдань стратегічного антикризового менеджменту в публічному управлінні, організації системи антикризового управління, адекватної вимогам сучасної ринкової економіки та завданням державної політики.

Основні завдання навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Антикризовий менеджмент публічного управління» викладається у відповідності з основними теоретико-методологічними засадами, що склалися в сучасній науці антикризового управління публічним сектором.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування навичок критичного наукового аналізу сучасних наукових концепцій і теорій антикризового управління;
- підвищення рівня управлінської компетенції за допомогою набуття спеціальної підготовки в сфері антикризового менеджменту публічного управління;

- оволодіння методологією антикризового управління в публічному секторі з урахуванням глобалізаційних викликів та сучасних ринкових умов господарювання;
- оволодіння методами, техніками та технологіями розробки стратегії антикризового управління в публічному секторі;
- формування навичок з нормативно-правового та організаційного регулювання антикризового управління в публічній сфері.

Здобувачі вищої освіти мають набути **загальних компетентностей**:

Здатність до формування системного наукового світогляду в сфері антикризового менеджменту публічного управління, професійної етики та культурного кругозору.

Здатність аналізувати та переосмислювати наявний стан антикризового управління в публічному секторі, удосконалювати існуючу професійну практику антикризового управління, розв'язувати значущі соціально-економічні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми щодо застосування інструментів антикризового менеджменту в публічному управлінні.

Здатність ініціювати дослідницько-інноваційні проекти щодо розробки та реалізації стратегій (концепцій, планів) антикризового менеджменту публічного управління, самостійно працювати над їх розробкою та реалізацією.

Здатність презентувати результати власних досліджень на всіх рівнях українською мовою.

Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво під час розробки та реалізації стратегії та тактики антикризового управління в публічному секторі.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути також певних спеціальних (**фахових**) **компетентностей**:

Здатність до оволодіння та розвитку методології антикризового менеджменту публічного управління.

Здатність науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу нормативно-правових актів, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей в галузі антикризового управління.

Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями (документи) розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації стосовно антикризового менеджменту публічного управління.

Здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними антикризовими проектами на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

Здатність розробляти та реалізовувати антикризові заходи задля забезпечення стійкого розвитку суб'єктів публічного управління та адміністрування на рівні держави, регіону, громади.

Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології антикризового управління, в тому числі застосування адміністративно-управлінських, інформаційно-комунікаційних, економічних механізмів в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.

Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі в конфліктних ситуаціях, а також з метою їх запобігання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент публічного управління» здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основні теоретичні концепції, предмет, методи, завдання науки антикризового управління в публічному секторі;
- принципи, форми та методи організаційно-нормативного забезпечення антикризового управління в публічному секторі;

- основні принципи, механізми розробки та реалізації державної антикризової політики;
- основні засади формування та реалізації антикризової стратегії згідно із цілями сталого розвитку;
- зарубіжні практики антикризового управління у публічному секторі;
- сучасні підходи та інструменти виявлення, запобігання та нівелювання кризових явищ;
- принципи та інструменти здійснення моніторингу кризових явищ складних соціально-економічних систем;
- алгоритм прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації.

уміти:

- абстрактно мислити, аналізувати й синтезувати інформацію, отриману в процесі моніторингу кризових явищ складних соціально-економічних систем ;
- використовувати сучасні методи обробки й інтерпретації інформації під час наукових досліджень та інноваційної діяльності щодо антикризового управління в публічному секторі;
- нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті управлінські рішення у процесі антикризового управління;
- займатися саморозвитком, самореалізацією у процесі аналізу та підготовки професійної документації стосовно розробки та реалізації антикризових заходів;
- володіти арсеналом ефективних антикризових прийомів (інструментів), які дають змогу діагностувати, нівелювати кризові явища та розробляти антикризову стратегію (програму) в публічному управлінні та адмініструванні;
- здійснювати комунікацію на різних рівнях відповідно до вимог моралі та професійної етики;
- аналізувати й оцінювати державну антикризову політику та представляти результати її реалізації на державному, регіональному, місцевому рівнях;
- застосовувати інструменти антикризового регулювання процесів розвитку територій та управління антикризовими програмами на регіональному та місцевому рівнях;
- формувати проекти антикризових стратегій та концепцій в публічному секторі;
- визначати цілі, завдання та інструменти антикризового управління території на різних рівнях з урахуванням специфіки соціально-економічного та політичного розвитку, розробляти рекомендації щодо формування стратегії і тактики державної політики антикризового управління територіями;
- приймати обґрунтовані рішення в складних, непередбачуваних та кризових умовах, діяти соціально відповідально та свідомо.

3. Програма навчальної дисципліни

1. Поняття кризи та класифікація кризових явищ.

Сутність і зміст понять «криза» і «антикризовий стан». Поняття «криза» і «ризик». Зв'язок функціонування і розвитку. Циклічна тенденція розвитку. Причини криз. Наслідки криз.

Класифікація кризових явищ. Загальні і локальні кризи. Ланцюгова реакція криз. Групи економічних, соціальних, організаційних, психологічних, технологічних криз.

Економічні кризи: кризи виробництва і реалізації товару, взаємини економічних агентів, фінансові кризи, проблеми неплатежів, втрати конкурентних переваг, банкрутства тощо. Економічний механізм виникнення кризового стану економічної системи. Життєві цикли: класифікація та зміст.

Соціальні кризи: працівників і роботодавців, профспілок і підприємців, працівників різних професій, персоналу і менеджерів тощо.

Політична криза як різновид соціальної кризи. Організаційні кризи як кризи поділу й інтеграції діяльності, розподілу функцій, регламентації діяльності окремих підрозділів, як відділення адміністративних одиниць, регіонів, філій або дочірніх фірм. Психологічні кризи. Технологічна криза як криза нових технологічних ідей в умовах явно вираженої потреби в нових технологіях.

Циклічні та нециклічні кризи. Природні, суспільні, екологічні кризи. Передбачувані (закономірні) і несподівані (випадкові) кризи. Явні та латентні (приховані) кризи. Глибокі і легкі кризи. Затяжні і короточасні кризи.

2. Практика та досвід державного антикризового регулювання.

Роль та місце держави в антикризовому управлінні. Інституціональна система антикризового управління економікою. Правова база та основні методики антикризового державного регулювання.

Види, засоби та механізми державного регулювання кризових ситуацій. Чинне законодавство з питань подолання кризових ситуацій (надзвичайного стану). Порядок введення та припинення дії надзвичайного стану. Діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах надзвичайного стану.

Антикризове регулювання в економічній сфері (макрорівень). Вплив держави на підприємства, які знаходяться в стані кризи. Етапи державного антикризового управління. Антикризові аспекти державного управління в державах з розвинутою ринковою економікою.

Еволюція правової бази про банкрутство за часів перебування України у складі СРСР. Відродження інституту банкрутства з 1987 р. Основи інституту банкрутства в Україні та перспективи його подальшого розвитку.

3. Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті.

Діагностика криз в процесі управління. Методи моделювання діагностики кризових явищ і процесів. Роль і значення інформації в діагностиці криз. Моніторинг в системі антикризового управління. Розрізнення понять «моніторинг», «аналіз», «оцінювання», «діагностика» та «сканування».

Основні вимоги до моніторингу. Методичні принципи системи моніторингу. Методологія моніторингу. Динамічний спосіб моніторингу. Конкурентний, порівняльний, комплексний, базовий (фоновий), проблемний спосіб моніторингу.

Ризики в антикризовому управлінні. Основні характеристики ризику. Класифікація ризиків за ознаками в антикризовому менеджменті. Джерела ризиків. Управління ризиком в процесі розробки й реалізації управлінського рішення. Комунікативна діяльність в управлінні кризами та ризиками.

4. Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту.

Стратегічні цілі і завдання антикризового управління. Реактивне та превентивне антикризове управління. Активне та пасивне антикризове управління. Основні принципи антикризового управління. Індикатори кризових явищ. Концептуальна установка антикризового управління організаціями. Основні групи завдань антикризового менеджменту. Предмет впливу антикризового менеджменту.

Кризи в тенденціях макро- і мікроекономічного розвитку. Функції антикризового управління. Попереджувальне антикризове управління. Кризове антикризове управління. Післякризове антикризове управління.

Контроль як елемент системи антикризового управління. Зовнішній контроль. Фінансовий контроль. Управлінський контроль. Адміністративний контроль. Маркетинговий контроль. Стратегічний, тактичний та оперативний контроль. Попередній, поточний та заключний контроль.

Методи антикризового управління. Методи діагностики. Тактичні методи. Стратегічні методи. Даунсайзинг. Метод диверсифікації. Метод регуляризації. Реінжиніринг. Реструктуризація. Контролінг та моніторинг. Особливості антикризового управління в сучасних умовах.

5. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління.

Державне і муніципальне антикризове управління. Роль держави в управлінні економікою та соціальними процесами в умовах кризи. «Антикризова архітектура державного управління». Теорія державного антикризового управління. «Управління», «державне управління», «державне антикризове управління». Принципи ефективності державного антикризового управління.

Основні види антикризового управління. Підсистеми антикризового управління держави. Основні принципи антикризового державного управління. Форми антикризового управління. Етапи антикризової політики держави. Важелі антикризової політики держави. Заходи антикризової політики держави. Основні напрями антикризової політики держави. Особливості державної антикризової політики в Україні.

6. Антикризове управління в умовах модернізації публічного управління.

Політична ситуація в Україні: кризові тенденції та шляхи їх подолання. Стратегічне планування для забезпечення довгострокового розвитку країни в умовах реалізації Стратегії сталого розвитку України.

Пріоритетні галузі реформування в рамках антикризового управління. Практичні інструменти антикризового управління.

Антикризові технології як механізми реалізації цілей державного управління. Конституційні аспекти розподілу повноважень у системі вищих органів державної влади України.

Інноваційний розвиток як передумова ефективного впровадження реформ.

Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика.

Соціально-економічний розвиток України: реформи для подолання наслідків зовнішньої агресії та системної кризи. Соціальний діалог як інструмент антикризового управління.

7. Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека.

Чинники кризи регіональної соціально-економічної системи. Принципи антикризового управління регіоном. Етапи антикризового управління регіоном. Інформаційно-аналітичне забезпечення регіонального антикризового управління. Концептуальна модель антикризового управління регіоном, адаптована до динамічних змін в економіці. Методологія оцінювання стану регіону за ознаками «сталість», «стійкість» та «розвиток».

Основні поняття і принципи економічної безпеки. Поняття економічної безпеки держави та регіону. Характерні ознаки економічної безпеки регіону. Індикатори економічної безпеки регіону.

8. Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Загальні принципи управління та вибір стратегічних напрямів виходу з кризи. Розробка концепції подолання кризи: основні етапи. Проблеми реалізації заходів концепції щодо виходу з кризової ситуації. Моніторинг змін внутрішніх та зовнішніх факторів. Антикризовий стратегічний план. Інноваційні стратегії антикризового розвитку (І. Шумпетер).

Механізм антикризового управління: субстанціональні та функціональні елементи. Мотивація, ініціативність та корпоративність як пріоритет у механізмі антикризового управління в публічному секторі. Комплексний механізм оперативного управління та його елементи. Мотиваційний механізм антикризового управління. Специфічні механізми антикризового управління. Механізми державної підтримки.

Антикризове управління та управління змінами в системі менеджменту органів влади. Управління структурними змінами в системі органів влади. Формування портфелю альтернативних стратегій антикризового управління та управління змінами. Методика реалізації антикризового управління в системі менеджменту органів влади.

9. Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ.

Конфлікти: сутність, причини, різновиди, та стадії протікання. Стратегії та моделі поведінки в умовах конфлікту. Розв'язання, управління та попередження конфліктів. Переговори й фасилітація. Посередництво в конфліктах. Етико-психологічні засади ділового спілкування. Поради управлінцю щодо безконфліктного спілкування. Стрес і стресори як наслідок конфліктності в управлінській діяльності (стрес-менеджмент). Управлінська діяльність і конфліктогени.

Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні. Аналіз діалогових ініціатив щодо врегулювання конфлікту в Україні.

Розробка управлінських рішень. Категорія проблем: 1) стандартні проблеми; 2) типові проблеми; 3) евристичні проблеми. Умови використання: 1) квазістабільні; 2) екстремальні; 3) кризові умови. Достатність вихідної інформації: 1) недостатній обсяг вихідної інформації; 2) достатність вихідної інформації; 3) надлишковість вихідної інформації. Достовірність (вірогідність) вихідної інформації: 1) явно недостовірною; 2) псевдостовірною; 3) цілком достовірною. Масштаб проблеми: 1) глобальні проблеми; 2) локальні проблеми; 3) мікролокальні проблеми. Технічне оснащення: 1) відсутнє; 2) є в недостатньому обсязі; 3) є в достатньому обсязі. Загальна послідовність розробки управлінських рішень в антикризовому менеджменті в публічному секторі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	заочна форма			
	Усього	у тому числі		
		л	практ.	с/р
Модуль 1. Теоретичні основи антикризового управління				
Тема 1. Поняття кризи та класифікація кризових явищ	10	2	2	6

Тема 2.	Практика та досвід державного антикризового регулювання	10		2	8
Тема 3.	Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті	10	2	2	6
Тема 4.	Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту	10		2	8
Модуль 2. Антикризове управління на державному та регіональному рівнях					
Тема 5.	Антикризовий менеджмент в системі публічного управління	10	2	2	6
Тема 6.	Антикризове управління в умовах модернізації публічного управління	10		2	8
Тема 7.	Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека	10	2	2	6
Модуль 3. Антикризове управління в органах державної влади та місцевого самоврядування					
Тема 8.	Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування	10	1	2	7
Тема 9.	Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ	10	1	4	5
Разом		90	10	20	60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття кризи та класифікація кризових явищ	2
2	Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті	2
3	Антикризовий менеджмент в системі публічного управління	2
4	Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека	2
5	Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування	1
6	Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ	1
	Всього	10

Плани лекційних занять

1. Поняття кризи та класифікація кризових явищ.

1. Наукові підходи визначення категорій «криза», «розвиток», «антикризовий стан», «ризик». Їх взаємозв'язок.
2. Причини та наслідки криз.
3. Поняття циклу. Теорії циклів. Циклічна тенденція розвитку.
4. Класифікація криз та кризових явищ.
5. Види криз та форми їх прояву.
6. Циклічні та нециклічні кризи

2. Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті

1. Діагностика криз в процесі управління.
2. Роль і значення інформації в діагностиці криз.
3. Моніторинг – основний інструмент діагностики та попередження кризових явищ.
4. Методичні принципи системи моніторингу.
5. Поняття ризику в антикризовому управлінні.
6. Методи управління ризиками.

3. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління.

1. Теорії державного антикризового управління.
2. Роль держави в управлінні економікою та соціальними процесами в умовах кризи.
3. Підсистеми антикризового управління держави.
4. Основні принципи, важелі та форми антикризового державного управління.
5. Особливості державної антикризової політики в Україні.
6. Чинники кризи регіональної соціально-економічної системи.

4. Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека

1. Чинники кризи регіональної соціально-економічної системи.
2. Принципи антикризового управління регіоном.
3. Етапи антикризового управління регіоном.
4. Інформаційно-аналітичне забезпечення регіонального антикризового управління.
5. Концептуальна модель антикризового управління регіоном, адаптована до динамічних змін в економіці
6. Методологія оцінювання стану регіону за ознаками «сталість», «стійкість» та «розвиток».
7. Поняття економічної безпеки держави та регіону.

5. Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування.

1. Загальні принципи управління та вибір стратегічних напрямів виходу з кризи.
2. Розробка концепції подолання кризи.
3. Проблеми реалізації заходів концепції щодо виходу з кризової ситуації.
4. Моніторинг змін внутрішніх та зовнішніх факторів.
5. Інноваційні стратегії антикризового розвитку.
6. Особливості механізму антикризового управління.
7. Антикризове управління та управління змінами в системі менеджменту органів влади.

6. Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ

1. Поняття конфлікту, розв'язання, управління та попередження конфліктів в органах публічної влади та місцевого самоврядування.
2. Стратегії та моделі поведінки в умовах конфлікту.
3. Переговори й фасилітація. Посередництво в конфліктах.
4. Етико-психологічні засади ділового спілкування.
5. Стрес і стресори як наслідок конфліктності в управлінській діяльності (стрес-менеджмент).
6. Управлінська діяльність і конфліктогени.

7. Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні.
8. Аналіз діалогових ініціатив щодо врегулювання конфлікту в Україні.
9. Технологія розробки та прийняття управлінських рішень в кризових умовах.
10. Загальна послідовність розробки управлінських рішень в антикризовому менеджменті в публічному секторі.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять

Семінарські/практичні заняття мають на меті розвиток вміння працювати з науковою та методичною літературою, готувати документацію щодо подолання (попередження) кризових явищ в публічному управлінні та розробляти практичні заходи щодо її реалізації, оволодіти практичними навичками застосування технологій антикризового менеджменту та сучасними інноваційними інструментами попередження кризових явищ, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Тема 1. Поняття кризи та класифікація кризових явищ

Тема 2. Практика та досвід державного антикризового регулювання.

Тема 3. Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті

Тема 4. Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту.

Тема 5. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління.

Тема 6. Антикризове управління в умовах модернізації публічного управління.

Тема 7. Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека

Тема 8. Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування

Тема 9. Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ

Готуючись до семінарського заняття, здобувач вищої освіти повинен покладатися на зміст дисципліни, засвоїти відповідний обсяг матеріалу, використовуючи методичні матеріали, рекомендовану, довідкову та навчальну літературу до тем семінарських занять.

№ з/п	Теми практичних занять	Зміст практичних занять	Форма контролю	Кіл. год.
1	Тема 1. Поняття кризи та класифікація кризових явищ	1) Сутність і зміст понять «криза», «антикризовий стан», «ризик». 2) Теорія циклів та циклічна тенденція розвитку. 3) Класифікація кризових явищ. 4) Економічний механізм виникнення кризового стану економічної системи. 5) Соціальні та політичні кризи. 6) Особливості технологічних криз. 7) Циклічні та нециклічні кризи.	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2
2	Тема 2. Практика та досвід державного антикризового регулювання	Тематичні напрями доповідей (дискусій) для активізації процесу навчання: 1) Принципи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування. 2) Характеристика криз та їх поділ за типами	Оцінювання виступів із реферативними повідомленнями та участі у групових дискусіях.	2

		<p>кризових явищ.</p> <p>3) Сутність криз соціально-економічного розвитку та причини їх виникнення.</p> <p>4) Тенденції сучасного розвитку та виникнення криз за джерелами їх походження.</p> <p>5) Концептуальні ознаки кризи .</p> <p>6) Визначення кризи за сучасними науковими джерелами інформації.</p>		
3	Тема 3. Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті	<p>1) Діагностика криз в процесі управління.</p> <p>2) Моніторинг в системі антикризового управління.</p> <p>3) Індикатори поглибленого аналізу фінансово-господарського стану регіональної соціально-економічної системи.</p> <p>4) Науково-теоретичні підходи до визначення поняття ризику</p> <p>5) Класифікація і природа ризиків в антикризовому управлінні</p> <p>управлінських ризиків</p> <p>6) Сутність і характер прояву</p> <p>7) Антикризове управління ризиками</p>	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2
4	Тема 4. Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту	<p>1) Доцільність формування принципів антикризової діяльності в органах державної влади та місцевого самоврядування.</p> <p>2) Принципи формування антикризової діяльності в органах державної влади та місцевого самоврядування.</p> <p>3) Сучасні концепції формування антикризових програм в органах державної влади та місцевого самоврядування.</p> <p>4) Основні параметри та етапи здійснення діагностики кризових явищ.</p> <p>5) Діагностика кризового стану.</p>	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2
5	Тема 5. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління	<p>Тематичні напрями доповідей (дискусій) для активізації процесу навчання:</p> <p>1) Зони ризику в процесі прийняття та реалізації управлінського рішення.</p> <p>2) Підґрунтя створення механізму подолання політичних/економічних /фінансових/юридичних/психологічних суперечностей.</p> <p>3) Доцільність формування антикризових механізмів та створення умов для їх функціонування.</p> <p>4) Практичне функціонування антикризових механізмів у державному управлінні.</p> <p>5) Сучасні концептуальні положення та практичні засади територіальної складової антикризового управління.</p> <p>6) Антикризове управління депресивних</p>	Оцінювання реферативних виступів та участі у групових дискусіях.	2

		територій. 7) Антикризове управління розвитку міст і районів. 7) Міжнародний досвід антикризового управління.		
6	Тема 6. Антикризове управління в умовах модернізації публічного управління	1) Політична ситуація в Україні: кризові тенденції та шляхи їх подолання. 2) Стратегічне планування для забезпечення довгострокового розвитку країни в умовах реалізації Стратегія сталого розвитку України. 3) Пріоритетні галузі реформування в рамках антикризового управління. Практичні інструменти антикризового управління. 4) Антикризіві технології як механізми реалізації цілей державного управління. 5) Конституційні аспекти розподілу повноважень у системі вищих органів державної влади України. 6) Інноваційний розвиток як передумова ефективного впровадження реформ. Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика. 6) Соціально-економічний розвиток України: реформи для подолання наслідків зовнішньої агресії та системної кризи. 7) Соціальний діалог як інструмент антикризового управління.	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2
7	Тема 7. Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека	1) Стратегічні антикризові напрями державної (регіональної) економічної та соціальної політики. 2) Економічні засади створення сприятливих умов для надходження інвестицій та забезпечення прискореного економічного зростання регіонів. 3) Методичні підходи щодо формування та реалізації стратегій розвитку на державному та регіональному рівнях. 4) Базові поняття та основні переваги антикризового управління регіоном. 5) Поняття економічної безпеки держави та регіону. 6) Характерні ознаки економічної безпеки регіону. 7) Індикатори економічної безпеки регіону.	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2
8	Тема 8. Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної	1) Умови забезпечення суспільно-політичного розвитку України в кризових умовах. 2) Розробка концепції подолання кризи: основні етапи. 3) Проблеми реалізації заходів концепції щодо виходу з кризової ситуації. 4) Шляхи впровадження сучасних антикризових реформ: очікувані результати,	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних завдань.	2

	<p>влади та місцевого самоврядування</p>	<p>ризиків, проблеми і шляхи їх вирішення та перспективи подальшого розвитку.</p> <p>5) Пріоритети, виклики, політичні та соціально-економічні умови реалізації «Стратегії реформ – 2020», «Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року», «Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року».</p> <p>6) Антикризове управління та управління змінами в системі менеджменту органів влади.</p> <p>7) Управління структурними змінами в системі органів влади.</p>		
9	<p>Тема 9. Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ</p>	<p>1) Які умови подолання конфліктів Ви можете назвати?</p> <p>2) Які методи подолання конфліктів є найбільш конструктивними в умовах кризи?</p> <p>3) Обґрунтуйте основні напрями роботи з вирішення трудових конфліктів в органах влади.</p> <p>4) Проаналізуйте причини трудових конфліктів в органах влади.</p> <p>5) Яка з форм розв'язання трудових конфліктів в органах державної влади є, на Вашу думку, найбільш оптимальною?</p> <p>6) Визначте основні функції трудових конфліктів.</p> <p>7) Назвіть заходи щодо попередження трудових конфліктів в органах влади. Які з них Ви вважаєте найбільш ефективними? Чому?</p> <p>8) За яких умов виникають інноваційні конфлікти?</p> <p>9) У чому полягає сутність медіації в конфлікті?</p> <p>10) Обґрунтуйте логіку прийняття оптимального управлінського рішення у конфлікті в органах влади.</p> <p>11) Як попередити конфлікти, пов'язані з некомпетентною оцінкою результатів діяльності?</p> <p>12) Обґрунтуйте психологічні фактори нормалізації стресу.</p> <p>13) Розкрийте алгоритм дій щодо конструктивного розв'язання конфлікту.</p> <p>14) В яких ситуаціях є доцільною участь третьої сторони у вирішенні конфлікту?</p> <p>15) Перелічіть основні етапи діяльності керівника в урегулюванні конфлікту.</p> <p>16) Обґрунтуйте переваги конструктивного вирішення конфлікту над іншими формами його завершення.</p>	<p>Оцінювання виступів та участі у групових дискусіях.</p>	2

10	Тема 9. Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ	<p>Виконайте практичні завдання</p> <p>1) Уявіть, що до Вас по допомогу й пораду звернувся Ваш колега, що перебуває в ситуації гострого протистояння з групою колег. Чим Ви можете йому допомогти?</p> <p>2) Дайте визначення трудового конфлікту та охарактеризуйте його види.</p> <p>3) Проаналізуйте специфіку конфліктів в органах публічної влади та місцевого самоврядування.</p> <p>4) Підготуйте та розіграйте на парі:</p> <p>а) конфлікт між двома здобувачами;</p> <p>б) конфлікт між здобувачем і викладачем;</p> <p>в) конфлікт між двома викладачами;</p> <p>г) конфлікт між завідувачем кафедри та викладачем;</p> <p>д) конфлікт між бібліотекарем і здобувачем.</p> <p>Здійсніть конфліктологічний аналіз запропонованих ситуацій. Чим відрізняються підходи зарубіжних і вітчизняних психологів до розуміння сутності внутрішньоособистісного конфлікту?</p> <p>5) Уявіть, що до Вас по допомогу й пораду звернувся Ваш колега по роботі, що перебуває в ситуації гострого внутрішньоособистісного конфлікту. Чим Ви можете йому допомогти?</p> <p>6) Розкрийте об'єктивні й організаційно-управлінські умови попередження конфліктів.</p> <p>7) Чим зумовлені труднощі вивчення конфліктів на сучасному етапі?</p> <p>8) У чому полягає сутність конфлікту як соціально-психологічного явища?</p> <p>9) Які пояснювальні моделі конфліктного поведіння розробляються в сучасній конфліктології?</p>	Оцінювання результатів роботи в групах та виконання ситуаційних/практичних завдань.	2
Разом				20

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття кризи та класифікація кризових явищ	6
2	Практика та досвід державного антикризового регулювання	8
3	Методи та організація моніторингу в антикризовому менеджменті	6
4	Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту	8
5	Антикризовий менеджмент в системі публічного управління	6
6	Антикризове управління в умовах модернізації публічного управління	8
7	Особливості антикризового управління регіоном та економічна безпека	6
8	Концептуальні підходи до формування системи антикризового управління в органах державної влади та місцевого самоврядування	7

9	Специфіка управління персоналом органів влади та прийняття управлінських рішень в умовах кризових явищ	5
Разом		60

Завдання для самостійної роботи студентів

Рекомендації для самостійного опрацювання літератури

Провідною вимогою до вивчення навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент публічного управління» є формування навичок щодо самостійної роботи з матеріалами трьох основних видів:

- 1). з науковими публікаціями на предмет виявлення в них структур категоріальної природи (категоріальних схем, систем категорій, принципів та механізмів), які дозволяють оволодіти теоретичними засадами антикризового менеджменту публічного управління;
- 2). з науково-дослідними матеріалами щодо їх узагальнення та інтерпретації з наступним виявом сучасного стану та проблематики загальної для даної науки методології;
- 3). з нормативно-правовими актами України, вивчення та узагальнення яких дозволить сформувати правове підґрунтя щодо розробки та реалізації державної антикризової політики (стратегії);
- 4). з науковими, концептуальними підходами та практикою реалізації антикризових заходів в публічному управлінні, де достатньо виразно простежуються механізми поширення теоретико-методологічних основ та практичних технологій, інструментів, методів реалізації антикризових стратегій (політик) у різні сфери суспільного життя.

Питання поточного контролю з навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент публічного управління»

1. Наукові підходи визначення категорій «криза», «розвиток», «антикризовий стан», «ризик». Їх взаємозв'язок.
2. Поняття циклу. Теорії циклів. Циклічна тенденція розвитку.
3. Класифікація криз та кризових явищ. Циклічні та нециклічні кризи.
4. Класифікація кризових явищ.
5. Діагностика криз в процесі управління.
6. Інституціональна система антикризового управління економікою.
7. Правова база та основні методики антикризового державного регулювання.
8. Види, засоби та механізми державного регулювання кризових ситуацій.
9. Антикризове регулювання в економічній сфері (макрорівень).
10. Моніторинг – основний інструмент діагностики та попередження кризових явищ.
11. Поняття ризику в антикризовому управлінні. Методи управління ризиками.
12. Кризи в тенденціях макро- і мікроекономічного розвитку.
13. Контроль як елемент системи антикризового управління.
14. Методи антикризового управління.
15. Державне і муніципальне антикризове управління.
16. Підсистеми антикризового управління держави.
17. Основні принципи, форми, етапи та інструменти антикризового державного управління.
18. Особливості державної антикризової політики в Україні.

19. Стратегічне планування для забезпечення довгострокового розвитку країни в умовах реалізації Стратегії сталого розвитку України.
20. Пріоритетні галузі реформування в рамках антикризового управління.
21. Антикризові технології як механізми реалізації цілей державного управління.
22. Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика.
23. Соціально-економічний розвиток України: реформи для подолання наслідків зовнішньої агресії та системної кризи.
24. Соціальний діалог як інструмент антикризового управління.
25. Принципи, етапи, інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління регіоном.
26. Методологія оцінювання стану регіону за ознаками «сталість», «стійкість» та «розвиток».
27. Поняття, характерні ознаки, індикатори економічної безпеки держави та регіону.
28. Загальні принципи управління та вибір стратегічних напрямів виходу з кризи.
29. Мотивація, ініціативність та корпоративність як пріоритет у механізмі антикризового управління в публічному секторі.
30. Антикризове управління та управління змінами в системі менеджменту органів влади.
31. Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні.
32. Розробка управлінських рішень. Загальна послідовність розробки управлінських рішень в антикризовому менеджменті в публічному секторі.

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти здійснюється за графіком індивідуальної роботи згідно з розкладом у формі консультацій, індивідуальної бесіди. Здобувачі вищої освіти також готують аналітичну записку.

Індивідуальне практичне завдання.

Завдання 1. Механізми імплементації зарубіжного досвіду антикризового управління в публічному секторі

Підготовка аналітичної доповіді в рамках дисципліни «Антикризовий менеджмент публічного управління» здійснюється з метою набуття здобувачами вищої освіти професійних та мовних компетенцій, розвитку вміння і навичок самостійного наукового пошуку, вивчення наукової літератури та інформаційної бази з обраної теми, в тому числі й іноземною мовою. Підготовка аналітичної доповіді допомагає здобувачам вищої освіти глибше зануритись в найбільш складні проблеми даної галузі, професійно та логічно викладати свої думки, правильно оформляти висновки і рекомендації щодо вирішення проблем антикризового менеджменту.

Аналітична доповідь повинна бути представлена у вигляді зв'язного, логічно побудованого, закінченого, аналітичного тексту. Документ повинен містити вступ (в якому формулюються мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження) і висновки (з узагальненням за підсумками аналізу). При оцінюванні роботи враховуються оригінальність аргументації, глибина аналітичної роботи, самостійність виконання завдання, грамотне оформлення.

В аналітичній доповіді здобувачі вищої освіти мають проаналізувати зарубіжний досвід антикризового менеджменту і можливості його імплементації у вітчизняну практику публічного управління (можливо на прикладі органу публічної влади та місцевого самоврядування, де працює здобувач). Індивідуальне завдання передбачає письмовий аналіз кейсів у сфері розробки та реалізації ефективної антикризової політики та можливості використання цього досвіду Україною.

В процесі виконання завдання здобувачі вищої освіти мають опрацювати не менше 15-20 літературних джерел з посиланнями на них у тексті роботи. Індивідуальне завдання складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків (при необхідності). Всі теоретичні положення і висновки мають бути аргументовані з посиланням на першоджерела, аналітичні кейси повинні мати посилання на інформаційні портали (сторінки), джерела. Обсяг індивідуального завдання повинен становити у друкованому варіанті 10 – 15 сторінок.

Вимоги до оформлення аналітичної доповіді:

- загальний обсяг – 10 - 15 сторінок друкованого тексту;
- шрифт Times New Roman;
- 14 кегель;
- 1,5 інтервал;
- поля тексту: зверху – 2 см, знизу – 2 см, ліворуч – 3,5 см, праворуч – 1,5 см;
- нумерація тексту – праворуч зверху; титульна сторінка не нумерується; до загальної нумерації входить також список використаних джерел, додатки нумеруються.

Рекомендації до виконання індивідуального практичного завдання:

Індивідуальне практичне завдання сформульовано з урахуванням настанови до самостійного вивчення предмету, вміння підбирати відповідну літературу та інформаційні джерела (в т.ч. іноземною мовою), застосовувати практичний досвід роботи в органах публічної влади та місцевого самоврядування

Зміст роботи повинен повністю відповідати завданню, відображати набуті здобувачами знання та навички. Матеріал повинен бути структурований, викладений послідовно, згідно із завданням.

Бажано використовувати декілька видів джерел. При виконанні завдань необхідно користуватися переліком джерел за списком, що наведений у розділі «Список рекомендованої літератури», проте, можливо також користуватися науковою, навчальною літературою, що не входить до наведеного списку і підібрана за темою роботи самостійно, а також будь-якими інформаційними джерелами мережі Інтернет, інформаційно-аналітичними матеріалами з офіційних сайтів органів публічної влади та місцевого самоврядування, інших інституцій.

Обсяг роботи повинен становити 10-15 аркушів.

Оформлювати роботу треба відповідно до загальних вимог.

У кінці роботи обов'язково має бути наявний список цитованої літератури: обов'язково необхідно вказати авторів; назви книги; міста видавництва; року видання, сторінки наведеної цитати, зробити посилання на Інтернет-джерела тощо.

Захист роботи відбувається у вигляді доповіді та презентації отриманих результатів.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: творчі завдання, аналітична робота.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем управління навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота ЗВО: з джерелами; виконання індивідуальних практичних творчих завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій), метод опори на життєвий досвід.

10. Методи контролю

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів вищої освіти під час перевірки активності протягом аудиторних занять, виконання теоретичних та практичних завдань, індивідуального практичного завдання.

Підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота									ІПЗ	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
7	7	8	8	8	9	8	8	12	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література (основна)

1. Адамська О. Антикризове управління в контексті реагування на регіональні виклики: теоретико-методологічний аспект. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2 (55). Ч. 1. С. 30-38.
2. Алейнікова О.В. Політика децентралізації влади в Україні: проблеми та ризики. *Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів*: Матеріали II Міжнародного науково-практичного семінару, 18-20 березня 2019 р. Київ: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2019. С. 7–16. – електрон. опт. диск. URL: <http://umo.edu.ua/materiali-konferencij-nimp>
3. Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів за січень – вересень 2019 року. Міністерство розвитку громад та територій України. Київ, 2020. 15 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/Analizsotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-sichen-veresen-2019-roku.pdf>
4. Аніщенко Л.О. Зарубіжний досвід антикризового управління. *Економічний простір*. 2012. № 68. С. 143-156.
5. Белай С.В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Вид-во НАНГУ, 2015. 349 с.
6. Бліщук К. Управління розвитком території: економічні аспекти. Ефективність державного управління. Ч.2 2018. Вип.1(54). С. 217-224. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_54/fail/27.pdf
7. Бутко М.П., Маюренко С.О. Теоретичні засади кризових явищ в економіці. *Економіка та держава*. 2011. № 4. С. 4-7.
8. Васильців Т.Г. Фінансові механізми та інструменти подолання дисбалансів соціально-економічного розвитку України: монографія. Ред. Т.Г. Васильців. Львів: Ліга-Прес, 2016. 596 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20160803.pdf>
9. Ватченко О.Б., Шаранов Р.С. Генезис поняття «криза» у розвитку соціально-економічних систем. *Бізнес-навігатор*. Випуск 6.1. 2019. № 1 (56). С.147- 153.
10. Газарян С.В. Теоретичні основи антикризового управління в регіоні. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. Вип. 2. С.56-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2013_2_11
11. Давиденко В.В. Використання превентивного антикризового управління в діяльності підприємств. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. №13. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/viewFile/80333/75975>
12. Діденко Н.Г. Європейський досвід підготовки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування до професійної діяльності в нестандартних ситуаціях. *Публічна служба в модерній державі* : матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю державної служби України. Київ, 13 червня 2018 року; за заг. ред. Войтович Р.В., Ворони П.В. Київ: ППК ДСЗУ, 2018. С.239-242.
13. Діденко Н.Г. Політика «активного старіння» в ЄС як фактор посилення ефективності соціального захисту в посткризовий період. *Назустріч викликам співробітництва між Україною та ЄС: досвід Центрів Жана Моне в Києві та Донецьку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Маріуполь, 2015. Маріуполь: ДонДУУ, 2015. С.30-38.
14. Діденко Н.Г. Розвиток соціальної інфраструктури громад в умовах децентралізації. *Розвиток регіонів і громад в умовах адміністративно-територіальної реформи: перспективи та загрози* : збірник матеріалів доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль-Вишнівець, 20-21 жовтня 2015 року. Тернопіль : Видавництво «Крок», 2015. С.17-21.

15. Євразійський стандарт антикризового управління проєктами. URL: www.epmc.ru/docs/ESUP_K_AKPM_090321_02.pdf
16. Жаліло Я.А., Кононенко К.А., Яблонський В.М. [та ін.] Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання. *Аналітична доповідь*. За заг. ред. Я.А. Жаліла. Київ: НІСД, 2014. 132 с.
17. Желюк Т.Л. Регіональний розвиток: нові підходи до антикризового управління. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. №2. С. 19-36.
18. Зверяков М.І., Зверяков А.М. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2015. 418 с.
19. Карташов Є.Г. Децентралізація влади та перспективи розвитку регіональних стратегій. *Теорія і методика управління освітою*. 2017. – № 1(19). URL: <http://umo.edu.ua/elektronne-naukove-fakhove-vidannja-teorija-ta-metodika-upravlinnja-osvitoju>
20. Карташов Є.Г. Реалізація державних та громадських заходів у сфері забезпечення екологічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 10. С. 46-49.
21. Кучінка Т.В. Теоретичні аспекти вивчення феномену економічної кризи. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. №1(3). С. 29-34.
22. Ладанюк А.П., Луцька Н.М., Кишенько В.Д., Власенко Л.О., Іващук В.В. Методи сучасної теорії управління. Київ: Ліра-К, 2018. 368 с.
23. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту. *Економічний форум*. 2016. № 1. С. 161-170. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_1_25
24. Мазаракі А.А., Мельник Т.М., Юхименко В.В. та ін. Стратегія посткризового розвитку зовнішньоекономічного сектора України: монографія. За заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 652 с.
25. Маковоз О. В., Авагімов А.А. Антикризове регулювання як основа стабілізації економіки України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 46. С. 200-204.
26. Маковоз О.В., Глазкова А.С., Кириченко Є.О. Антикризове регулювання як ефективний вплив держави на розвиток економіки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. Вип. 45. С. 21-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_45_5
27. Малий І.Й., Власенко М.М. Результативність управління публічним сектором в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2017. №12. С. 33-37.
28. Маркіна І.А., Мохаммед Авад Аль Ширафі. Адаптація концепції сталого розвитку в парктику державного антикризового управління охороною здоров'я. *Часопис економічних реформ*. 2016. №4. С. 29-33.
29. Медвідь В.Ю. Сутнісно-змістовні характеристики антикризового управління соціально-економічними процесами в регіонах України. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. № 12. 2018. С. 160-169.
30. Мельниченко О. А. Антикризова політика держави: сутність та пріоритетні напрями. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 2. С. 17-24. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2015_2_5
31. Мостенська Т.Л., Юрій Е.О. Інструменти антикризового управління. *Український журнал прикладної економіки*. Том.4. 2019. №1. С.64-72.
32. Олешко А.А. Антикризове регулювання національної економіки: теорія і практика: монографія. Національний університет ДПС України. Ірпінь: Видавництво НУ ДПС України, 2012. 350 с.
33. Орловська О.В. Світові економічні кризи: причини виникнення, наслідки та шляхи подолання. *Науковий вісник національного лісотехнічного університету України*. 2015. Вип. 25.2. С.197-202.

34. Переверзева І. Ф. Сутність та співвідношення категорій в антикризовому управлінні підприємством. *Економіка та держава*. 2016. №10. С. 87-89.
35. Петрук І.П. Підвищення інституційної спроможності держави у використанні прогностичного інструментарію для попередження та нівелюванні кризових явищ. *Формування ринкової економіки в Україні*. Частина 2. 2017. Випуск 37(2). С. 79-83.
36. Петрук І.П. Прагматичні підходи до реалізації пакету антикризових заходів в контексті стимулювання ділової активності регіону. *П'яті регіональні та муніципальні читання. Влада і бізнес: Актуальні проблеми партнерства*: матеріали доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 17-18 жовтня 2013 р.). Тернопіль, 2013. С. 212-214.
37. Приходченко Т. А. Антикризове управління регіональним розвитком України. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. № 39. С. 118-126.
38. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія; за заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 606 с.
39. Редькін Д.О. Концептуальні основи антикризового управління. *Ефективна економіка*. 2012. № 4. С. 56-59. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/8.1/284.pdf>
40. Романюк С.А. Концептуальні засади регіонального розвитку: від теорії до практики. Київ: НАДУ, 2014. 70 с.
41. Романюк С.А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика: монографія. Київ: НАДУ, 2013. 375 с.
42. Сіденко В. Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України : аналітична доповідь. Київ: Заповіт, 2017. 182 с.
43. Сталій розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2018: колективна монографія. За ред. проф. Хлобистова Є.В. Київ, 2018. 668 с.
44. Ткачова Н. М. Розробка ефективного державного механізму антикризового управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 8. С. 124-126. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2015/26.pdf
45. Федулова С.О. Оцінка регіонального розвитку на основі нормативної динамічної моделі еталонного режиму функціонування регіональної соціально-економічної системи. *Інноваційна економіка*. 2017. №3-4 (68). С.104-117. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/293580.pdf>.
46. Цікановська Н.А. Інтерпретація понять “виклик”, “небезпека”, “загроза” та “ризик” у теорії фінансової безпеки. *Фінансовий простір*. 2013. № 3 (11). С.110-114. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1303/13tnaip.pdf>.
47. Чинники і тренди економічного зростання в Україні: колективна монографія. За ред. д-ра екон. наук М.І. Скрипниченка; НАН України, ДУ «ІЕТ екон.та прогнозування НАН України». Київ, 2018. 386 с.
48. Шлапак А.В. Діагностика кризи методами фінансового аналізу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.6. С. 319-325. URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2014/24_6/51.pdf
49. Шмагун А.В. Розвиток системи моніторингу та прогнозування ринку працевлаштування молоді. *ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ – 2020: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України*: тези II Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, Миколаїв 04.06.2020р. Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. П. Могили, 2020. С. 33-36.

50. Шмагун А.В. Удосконалення гендерного балансу у галузі політичного представництва і керівництва державними процесами як ключове поняття сталого розвитку. *Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку: міжнародна науково-практична конференція*, Київ 26-30.10.2020 р. Київ: НАДУ, 2020.

51. Шпачук В. В. Сутність терміну «Антикризове управління». *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2011. Вип. 1. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvamu_uprav/2011_1/27.pdf

52. Nina Didenko, Alina Pomaza-Ponomarenko, Stanislav Poroka, Oleksiy Verbitski. Ways of development of institutional system of public administration of social security of Ukrainian regions. *Scientific and practical international conference: Public Administration in the 21st Century: Problems and Development Prospects*. 20 November 2020. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4274598>.

Підручники та посібники

1. Антикризисный менеджмент: под ред. Грязновой А.Г. Москва: ЭКМОС, 2010. 368 с.
2. Бобылева А.З., Карелина С.А., Пеганова О.М. Антикризисное управление: механизмы государства, технологии бизнеса: учебник и практикум для академического бакалавриата; под общ. ред. А.З. Бобылевой. Москва: Юрайт, 2015. 639 с.
3. Василенко А.І. Державне і муніципальне управління : підручник. URL: http://stud.com.ua/74931/ekonomika/derzhavne_i_munitsipalne_upravlinnya.
4. Державне та регіональне управління : підручник ; за заг. ред. Є. Карташова; Київ, 2019. 223 с.
5. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 384 с. URL: http://pidruchniki.com/1584072062958/tps/teoriya_ekonomiki_regioniv
6. Іванюта С.М. Антикризове управління: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 288 с.
7. Кульчий І.О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 120 с.
8. Монастирський Г.Л., Попович Т.М. Антикризове управління : навч. посіб. Тернопіль : Крок, 2015. 180 с.
9. Сапа Н.В. Наукові і праксеологічні засади формування механізмів антикризового державного управління в Україні та напрями їх впровадження. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2012. Вип. 49. С. 191-204.
10. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2011. 544 с.
11. Штангрет А.М., Копилук О.І. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 335 с.

Закони України та інші нормативно-правові акти

1. Методика оцінки міжрегіональної та внутрішньо регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 р. №476. Урядовий портал / Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/216924251>
2. Про державну службу : закон України від 10.12.2015 р. №889-VIII. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 24.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
3. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

4. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. №856. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 17.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF#Text>

5. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. №2850-IV. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>

Інформаційні ресурси

Адреси електронних бібліотек:

<http://lib.onu.edu.ua/> Бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова

<http://w.w.w.ognb.odessa.ua/> Бібліотека ім. Горького

<http://w.w.w.nbu.gov.ua/> Бібліотека ім. В. Вернадського

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Бібліотека ім. Максимовича, КНУ

<http://lib.misto.kiev.ua> Київська міська бібліотека

<http://w.w.w.biblioteka.org.ua> Українська електронна бібліотека

<http://lib.iitta.gov.ua> Електронна бібліотека НАПН України

Адреси сайтів (інформаційних порталів) органів публічної (виконавчої) влади:

www.kmu.gov.ua офіційний сайт Кабінету Міністрів України

www.ukrstat.gov.ua офіційний сайт Державної служби статистики України

<https://www.rada.gov.ua/> портал Верховної Ради України